

Suç Ve Ceza Romanının Başkahramanı Raskolnikov'un İç Konuşmalarının Genç Okurun Sosyo-Psikolojik Durumuna Etkisinin Değerlendirilmesi

Ahmet KARACAN¹

Gaziantep University
Turkey

Makale geliş tarihi: 02.12.2019

Makale kabul tarihi: 02.12.2019

Özet: Bu çalışmada; Rus roman yazarı Fyodor Mihailoviç Dostoyevski'nin dünyaca ünlü romanı "Suç ve Ceza"nın başkahramanı; Petersburg Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi Rodiyon Romanoviç Raskolnikov'un yaşlı ev sahibesi ve aynı zamanda tefecilik yapan Alyona İvanovna ve onun kız kardeşini öldürmesiyle işlediği cinayetin genç okurun sosyo-psikolojik durumu üzerine etkisi araştırılmaktadır. Nitel araştırma yöntemleri izlenilerek, örneklem grubunu oluşturan toplamda beş roman okuyucusuyla (üçü öğretmen, ikisi öğrenci) yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi göz önünde bulundurulursa özellikle Raskolnikov'un roman içindeki; cinayetin öncesi ve sonrasını kapsayan iç konuşmaları konusunda açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Araştırma sonunda örneklem grubunu oluşturan; üç öğretmen ve iki öğrencinin "Suç ve Ceza" romanının başkahramanı Raskolnikov'un genç okurun sosyo-psikolojik durumu üzerine olan etkisi hakkındaki görüşlerinin, bu etkinin büyük bir olasılıkla dikkate değer olduğu, ortak görünümde ise böyle bir etkinin, genç insanın çok yüzeysel iyi niyet hislerini harekete geçirmesinden; oldukça derin bir etkiyle genç okuru bir cinayet faillğine kadar sürükleyebileceği tehlikesine kadar etkili olabileceği ortaya çıkmıştır. Bu da Dostoyevski'nin tüm romanlarının benzer sonuçları olan insan sarkacının gidiş ve gelişleri hakkındaki önemli bir tespit noktasını oluşturmaktadır.

Anahtar kelimeler: Dostoyevski, Suç ve Ceza, Rodiyon Romanoviç Raskolnikov, Sosyo-Psikoloji, Genç okur.

Bu makaleye atıf yapmak için: Karacan, A. (2019). Suç Ve Ceza Romanının Başkahramanı Raskolnikov'un İç Konuşmalarının Genç Okurun Sosyo-Psikolojik Durumuna Etkisinin Değerlendirilmesi, *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 1(1),

¹ Sorumlu Yazar-Ahmet Karacan, Gaziantep Üniversitesi, Hayat Boyu Öğrenme Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Türkiye, akaracan74@mynet.com.tr

The Evaluation of the Impact of the Internal Speech of Raskolnikov, the Lead Hero of the Crime and Punishment Novel, on the Socio-Psychological Status of the Young Reader

Ahmet KARACAN²

Gaziantep University
Turkey

Received Date: 02.12.2019

Accepted Date: 02.12.2019

Abstract: In this study; The protagonist of the world famous novel "Crime and Punishment" by Russian novelist Fyodor Mihailovich Dostoevsky; The impact of the murder of Rodona Romanovich Raskolnikov, a student of St. Petersburg University Faculty of Law, with the killing of Alyona Ivanovna, who was an elderly landlady and a loan shark and her sister, is being investigated. Qualitative research methods were followed and semi-structured interviews were conducted with five novel readers (three teachers, two students). Considering the semi-structured interview method, Raskolnikov's novel; open-ended questions were asked about the internal speeches covering the pre- and post-murder period. At the end of the research; it is likely that the influence of three teachers and two students on the socio-psychological situation of the protagonist Raskolnikov of the novel *Crime and Punishment* on the young reader's socio-psychological situation is likely to be remarkable; activation; With a profound effect, it has emerged that it can be as effective as the danger that it can lead the young reader to a murder agency. This is an important point of departure for the departure and arrival of the human pendulum, which has similar results to all of Dostoyevsky's novels.

Keywords: Dostoevsky, Crime and Punishment, Rodion Romanovic Raskolnikov, Socio-Psychology, Young literacy.

To cite this article: Karacan, A. (2019). The Evaluation of the Impact of the Internal Speech of Raskolnikov, the Lead Hero of the Crime and Punishment Novel, on the Socio-Psychological Status of the Young Reader, *Anatolian Turk Education Journal*1(1)

---

² Corresponding author: Ahmet Karacan, Gaziantep University, Lifelong Learning Master Student, akaracan74@mynet.com.tr

Giriş

Bu çalışmada cinayetin; Raskolnikov'un ruh durumuna ve çevresindeki insanlara bakışına, hayatı yeniden sorgulayışına şahit olarak duyumsadığı kendinden eminlik, yaptıklarını savunma, haklı çıkma, tereddüt etme, kendinden şüpheye düşme, pişmanlık, ruhunu temize çıkarma gibi içsel değerlendirmeleri konu alan romandaki iç konuşmaları irdelendi.

Özünde ise; başkahraman Raskolnikov'un; çok genç yaşında; kendi kurduğu iç dünyasındaki yargı mekanizmasıyla kendi kendini haklı çıkararak, "bir hayata karşılık binlerce hayatın kurtulması" tezini savunması, kendisini içinde bulduğu "çok insana iyilik etmek için az insanın canının yakılmasından çekinilmemesi" düşüncesi; savunduğu tezin psikolojik baskısına yenik düşmesi, işlediği cinayette parasızlık sebebiyle kız kardeşinin yaşlı ve zengin bir adamla evlenme kararı almış olmasının, ev kirasını son üç aydır ödeyememiş olmasının etkisi, bu etkinin genç bir insanı katillığe kadar götürmüş olmasının verdiği çaresizlik vurgusu anlatılmaktadır.

Dostoyevski'nin kendisi, romanları, yazarlığı ve romanlarında işlediği uç noktaların adamları diyebileceğimiz roman kahramanlarıyla ilgili sayısız yazı, değerlendirme, makale ve kitap vardır. Bunların büyük bir bölümü Dostoyevski'nin kendisini eserlerini, edebi kişiliğini, hayatını, hastalığını inceler.

Dostoyevski'nin bu sarsıcı romanı, özellikle karakterleri açısından incelenmektedir. Dostoyevski'nin kahramanları içe dönük, savruk ve sorunlu kişilerdir. Buna rağmen, hayatı ve olayları son derece titizlikle algılar. Raskolnikov'un bu çelişkilerden dinginliğe çıkan fakat büyük bir bedel ödeyerek -Sibirya'da kürek mahkûmluğu-dinginliğe çıkan ruhunun iç konuşmaları, genç okur üzerinde sürükleyici ve etkileyici bir tahriple onun sosyo-psikolojik durumunu derinden sarsmıştır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1-Rodiyon Romanoviç Raskolnikov'un bir roman kahramanı olarak kişisel özellikleri ve romandaki yüzyıl açısından sosyo- psikolojik durumu nasıl değerlendirilebilir?

2-Bir üniversite öğrencisi olduğu halde cinayet işlemesinin nasıl bir açıklaması olabilir?

3-Suç ve Ceza romanında Raskolnikov tarafından işlenen cinayetlerin gerçek nedeni yoksulluk mudur? Yoksa sırf öldürmek için mi öldürmüştür?

4-Suç ve Cezayı okuduktan sonra bir genç okur olarak Romanın başkahramanı Raskolnikov'un üzerinizde bıraktığı etkiyi bir cümle ile söylerseniz nasıl bir cümle kurarsınız?

5-Raskolnikov'un romanda geçen iç konuşmaları onun cinayetten sonraki pişmanlığını vicdanına hangi düzeyde kabul ettirebilmektedir?

6-Suçunun ortaya çıkmasını, suçuna karşılık cezasını çekmek istemesini, kendi kendisini ihbar ederek gerçekleştirilmesi; Sibiryaya kürek mahkûmluğuna gönderilmesi, işlediği cinayetin yükümlülüğünden onu kurtarabilir mi?

Suç ve Cezadaki roman karakterlerine ortak bakış

Suç ve Ceza; Dostoyevski'nin Sibiryadaki cezaevinden döndükten sonra yazdığı ilk roman aynı zamanda yazarın en uzun ikinci romanıdır. Bununla birlikte yazarın olgunluk döneminin ilk büyük romanı... Romanda Rusya'nın büyük şehirlerinden St.Petersburgtaki yoksul halkın hayatı anlatılır.

Rodya: Romanın başkahramanıdır. Devamlı bir geçim kaynağı olmayan, Petesburg Üniversitesi'ndeki hukuk tahsilini de yarıda bırakan bir kişidir. Kendisini herkesten üstün görür. Aynı zamanda cömert, fazla heyecanlı, hisli, içinde çatışmalar yaşayan bir kişidir.

Pulcheia Alexandrovna Raskolnikov: Rodion'un annesidir. Kocasının az miktardaki emekli maaşıyla geçinen dul bir kadındır.

Dunya: Rodion'un kız kardeşidir. Luzhin'le nişanlıdır. Zeki, neşeli bir kızdır.

Zozimov: Raskolnikov'un doktoru ve yakın arakadaşıdır. Çoğu zaman Raskolnikov tarafından terslense de ona bakmak ve onunla ilgilenmek ister.

Pctroviç Luzhin: Kendi gayretiyle yetişmiş, gururlu bir kişidir. Yüksek bir memurdur. Dounia ile nişanlıdır.

Sonya: Fakir bir ailenin ahlaklı, karakterli, dindar kızıdır. Şartlar onu düşük bir kadın yapar.

Arkadiy Ivanoviç Svidrîgailov: Dunya'nın patronudur. Riyakâr, hırslı, arzularının esiri olan menfi bir adamdır.

Maria Petravno Svidrigailov: Arkadiy'in ölen eşidir.

Dimitri: İşsiz kalmış, ayyaş, mazoşist bir memurdur.

Alyona Ivanovna: Yaşlı, tefeci bir kadındır.

Marmeladov: Raskolnikov'un meyhanede tanıştığı, üç çocuk babası alkolik bir insandır. Romanın başında ortaya çıkmış ve Raskolnikov ile dertleşmişlerdir. Fakat karısı kocasının bu durumundan oldukça hoşnutsuzdur. Ayrıca adamın evi terk

etmiş, pavyonlarda çalışan bir de kızı vardır üç çocuğu haricinde. Fakat Marmeladov sonlara doğru ölür ve Raskolnikov yufka yüreğiyle Razumihin'in verdiği yirmi beş rublenin tamamını adamın ailesine verir.

Nastasya: Raskolnikov'un bakıcısıdır. Her sabah kahvaltısını getiren ve ona acıyan bir kızdır. Oldukça iyi niyetlidir ve her zaman onun yanındadır.

Marmeladov, Sonya, Dünya, Svidrigaylov Lujin gibi Raskolnikovun etrafını çevreleyen karakterler ahlak kurallarını hiçe sayan bütün bu insanlar, bütün bu mutsuz kişiler özürlerini kendi varlıklarında taşırlar. Onlar düşüşlerinin farkındadırlar. Dostoyevski'ye göre de sadece yargıçlar yargılanmaya layıktırlar.

"Hiçbir şer arzudan yoksun insandan kupkuru ruhtan kendini beğenmiş aydından daha aşağılık değildir. Bu yeryüzünde hiçbir suç bağışlama hakkını öldürmez. Aşk her şeyi kurtarır. Aşk ve alçakgönüllülük... Çünkü insani aşk alçakgönüllü olmalıdır." der.

Raskolnikov sürekli olarak ateşten titreyen ya da sayıklayan bir kişidir. Svidrigaylov'un şehvetli ve korku salan gözbağcılıkları vardır. Marmeladov alkolik sayıklamanın eşiğindedir. Katrin ivanovna veremin son döneminde dir. Roman kahramanlarından svidrigaylovun dediği gibi bütün St. Petersburg bir yarı deliler kentidir. (Özdemir, 2004, s.270)

Dostoyevski romanları pek çok farklı görüşün birbirleriyle çatıştığı bir savaş alanıdır. Tüm çatışmaların var oluşsal sorunlara bağlandığı bu romanlarda Aydınlanma'nın varsaydığı insan kalıbının çok dışında bir insan görürüz. Dostoyevski'nin karakterleri salt kendi çıkarlarının peşinden gitmez, kendilerini yıkan şeylerin peşinde de koşarlar. İnsanın irrasyonelliğini fark eden ilk edebiyatçı olan Dostoyevski, modern edebiyat kuramının olduğu kadar, Freud'un psikanalitik tezlerinin ve Avrupa Varoluşçuluğu'nun da öncüsüdür. Onun kitaplarında çok sesli, sonsuz bir irade vardır ve tüm kahramanlar iradelerini sonuna değin eyleme dökerler. Bu anlamda Dostoyevski'nin tüm kahramanları birer idealist/romantiktir. Yirminci yüzyılın yaşadığı iki dünya savaşı, edebiyatı, görsel ve sahne sanatları ve en önemlisi de modern insanın kimliği Dostoyevski olmadan anlaşılabilir.

Araştırma gurubunun öğrenci üyelerinin ilki olan Öa1'in kendi gözünden ve geniş anlamda genç okurun gözünde Rodiyon Romanoviç Raskolnikovu değerlendirmesi,

Yöntem

Örnekleme grubunu oluşturan üç öğretmene; Ma1, Ma2 ve Ma3, simge isimleri; iki öğrenciye Öa1 ve Öa2 simge ismi verilmiştir. Ayrıca öğretmenler farklı okullarda çalışan ve farklı branşlardan seçilmiş olup biri okul müdür yardımcısı, biri Türkçe

öğretmeni ve üçüncü öğretmen de sınıf öğretmenidir. Suç ve Ceza romanını farklı zamanlarda ve farklı mekânlarda okumuşlardır. Nitel araştırma yöntemleri izlenilerek, örneklem grubunu oluşturan toplamda beş roman okuyucusuyla (üçü öğretmen, ikisi öğrenci) yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde sorulara verilen cevaplar notlar halinde tutulmuş, daha sonra bu notlardan elde edilen bulgular paylaşılmıştır. Öğrenciler ise aynı okuldan seçilmiş ve yaşları, ders durumları ve sosyal konumları benzer olan öğrencilerdir.

Bulgular

Burada çalışma grubundaki Ma1, Ma2 ve Ma3 isimli öğretmen arkadaşlar Öa1 ve Öa2 isimli öğrenci arkadaşlar Raskolnikov'u ilk okudukları zamanki ruh hallerinin yaklaşık üç aylık dönemde etkisini devam ettirdiği ve kritik bir hayranlık ve benzeme isteği doğurduğunu anlatılmışlardır. Özellikle Öa2'nin *“o üç aylık dönemde aramızda bir husumet olan arkadaşım için şimdilerde ancak deli olabileceğim de aklıma gelecek olumsuzluklar düşündüğümü anımsıyorum”*

Ma1 isimli öğretmen; *“Raskolnikov'un aslında arka arkaya iki cinayet işlemiş bir katilken romanın akıcı üslubunda yavaştan kurbanda dönüşmesini Dostoyevski'nin harikulade anlatımı ve toplumdaki çarpık düzeni nitelemesi bakımından manidardır.”*

Aşağıda Dostoyevski roman kahramanlarının ortak ve genel karakterlerinin neler olduğu sorusuna Ma1'in, Ma2'nin ve Öa1'in verdikleri cevaplar ve konuyu incelerken yararlandıkları kaynak, yazı, alıntılar birlikte görülmektedir.

Dostoyevski romanlarının izleklerinin özgürlük, sorumluluk

kavramlarıyla, imanın ve insanın kaderinin ilişkisi üzerine kurulduğunu söyleyebiliriz. Bu izlekler de genelde dönemin hâkim felsefi görüşleri ile ilişkilidir. Raskolnikov, Nietzsche'nin, sonradan ortaya koyacağı üst-insan fikrine inanan bir karakterdir, kahramanı bir “büyük” kişinin yaşaması için binlerce “basit” insanı öldürmekten çekinmeyecek derecede “güçlü” figürlerdir (Napolyon gibi). Raskolnikov, sonraki romanlarında da ortaya çeşitli biçimlerde çıkacak olan bir nihilist-entelektüel figürdür. Sıradan insanların ahlakının üst-insanlar için geçerli olmadığını iddia eden bir figür! Dostoyevski, neredeyse tüm romanlarında bu tür bir “liberal ahlakın”, insan varlığının “Tanrısal” özü karşısında iflasını ilân eder gibidir (Özdemir, 2004, s.271)

Dostoyevski'nin roman karakterlerinin genel özellikleri

M-a1 isimli öğretmen; Ekrem Özdemir'in "Suç ve Ceza arasında Raskolnikov" yazısından alıntılarla anlatmıştır.

M-a2 isimli öğretmen ise; Dostoyevski'nin, romanlarında hangi karakterden yana olduğunu bilebilmenin pek imkânı yoktur. Adeta kendi sesini dışarıda, ya da daha doğru bir tabirle tüm seslerin bir bileşiminde tutar gibidir.

Dostoyevski. Tolstoy romanları gibi bu açık bir şekilde hissettirilmez; çünkü Dostoyevski, bir kişiliği parçalara bölerek onu bütün çelişkileriyle gün yüzüne çıkarır. Romandaki dinle ve Tanrı ile ilgili "şüphelerin" en "akılcı" ve sağlam olanlarının İvan tarafından dillendirilmesi bu açıdan anlamlıdır. İvan, belki de yüreğinde inanmaya yönelik bir dürtü olan, vicdanı devamlı kendisini rahatsız eden, ama diğer taraftan da inanan ve bu inanmamayı teorileştiren bir entelektüeldir. Üstelik yazdığı bir makalesinde bunu "dindarların" lehine olabilecek bir tutumla dile getirir. Zosima Dede'ye göre, İvan'ın durumu, inanmak için çektiği acıyla ilgilidir ve acı çekebilen bir insan soylu bir ruha sahiptir ve kurtuluşa hazırdır.

Ruhun ölümsüzlüğüne ve Tanrı'ya inanan kimse için sevginin ve iyiliğin olmadığını ileri süren İvan, işte bu yüzden "her şey mubah" diyebilmektedir. Hatta bununla da kalmaz, ruhun ölümsüzlüğüne inanan bir insan için kötülükten başka seçenek olmadığını ileri sürer. Şeklinde Dostoyevski'nin roman karakterlerinin genel özellikleri konusundaki izlenimlerini aktarmıştır.

Ö-a1 ise; Dostoyevski uzmanı Doktor Tchjy, Dostoyevski'nin kişilerinin dörtte birini sinir hastası olarak kabul ediyor. Bunlardan suç ve ceza da altı tane, Karamazov kardeşlerde iki tane, cinlerde altı tane, Budala da ve delikanlı da dört tane sayıyor. Diyerek karakterlerin ortak yönlerinin ciddi anlamda ruhsal sorun yaşadıkları düşüncesini anlatıyor.

Örneklem grubundaki Ma2 simge isimli öğretmene yöneltilmiş olan Suç ve Ceza romanının tüm karakterlerinin ortak taraflarını nasıl değerlendirebileceği sorusunun analizini aşağıda görebiliriz.

Genç okurun gözünde Rodiyon Romanoviç Raskolnikov

Raskolnikov'u ilginç kılan onda şu iki eğilimin birden ortaya çıkmasıdır; yani hem toplumun değerlerine karşı çıkarak suç işlemek, hem de daha insanca bir topluma doğru gitmek. Bu gün suç işleyerek daha insanca bir toplum kurma tezini savunamıyoruz. Oysa on dokuzuncu yüzyılın yarısında Rusya'da başka bir dünyada

yaşanır. Rusya'da toprak köleliği vardır. Köleler efendilerine saygı duymadan, istemeyerek boyun eğler. Efendiler ise kölelerini insandan saymazlar, onların varlığına saygı göstermezler, elbette köleleri "birer köle gibi" kullanırlar. Bu geniş ülkede kölelik 1861'de yasaklanır. Suç ve Ceza bu olaydan beş yıl sonra yayınlanır. Oysa bu kitapta –Dostoyevski'nin diğer kitaplarında geçen– olayları biz biraz daha geri bir tarihe alabiliriz. Burada akla şu soru geliyor:

Acaba "iyi"nin ve "iyilik" in ölçüsü nedir?

İyilik yapmak kötülükten geçiyorsa, buna iyilik denilebilir mi?

İyi bir toplumun kurulması kötülükleri ortadan kaldırıp iyileri yaşatmaktan mı geçer, yoksa kötülüklerin üremesini önlemekten mi?

Ne olursa olsun Raskolnikov'u içinde bulunduğu toplum ve ruh hali nasıl olsa bu gibi aşırı düşüncelere onu açık tutar. İnsan ya sürü güdüsüyle yaşar, içinde bulunduğu toplumu olduğu gibi kabul eder, ya idealist bir düşünce geliştirerek toplumu değiştirmeye çalışır ya da toplumun törelerine ve hukukuna karşı gelerek suç işler.(Tural, 1988, s.112)

Cahit Zarifoğlu'nun bir şiirinde "*Raskolnikov müthiş bir Allah ağrısı çekmektedir*" dediği kişiden. Zarifoğlu, şiirin daha sonraki basımlarında bu ağrıyı iman ağrısı olarak değiştirse de aynı kapıya çıkmaz mı? Evet, Raskolnikov. İnsanoğlunun iç dünyasında var olan bütün sınırları kaldırmaya çalışarak adeta Tanrıyla kavgaya girişen, çektiği ızdırap ve iç çatışmayla beşerî ve uhrevî ilimlerin ilgi sahasına giren, yaşadığı 'Suç ve Ceza' ikilemiyle, hemen herkesin insan temelinde kendinden bir şeyler bulabildiği, Rasim Özdenören'in ifadesiyle, "*Edebiyat tarihinin en mükemmel tiplemesi*" olan Raskolnikov. Asla tatmin olmayan bir kalp, sınırları cinnet hamuruyla yoğuran bir akıl, bütün kalıpları parçalamak isteyen bir zekâ, Tanrı'nın iradesine savaş açan bir ruh, akılla vahiy arasında med-cezirler yaşayan bir ontolojik muhasebe ile Raskolnikov, dışarıda en yalnız, içerde en kalabalık hayatlardan birini yaşamış bir insandır.

M-a3 simge isimli sınıf öğretmeninin başkahramanımız Raskolnikov'un, sosyo-psikolojik konumunu en ince detaylarına kadar ortaya koyan değerlendirmesini de şöyle aktarabiliyoruz.

Raskolnikov'un sosyo-psikolojik durumu

Psikolojik roman, işleniş tekniği açısından iki alt başlık altında değerlendirilebilir:

Bunlardan birincisi, yazarın psikoloji ile ilgili terimleri ve bilgileri yazdığı romanda kullanmasıyla ortaya çıkar. Bu tür psikolojik romanları, psikoloji kitaplarından

ayırarak tek fark roman kurgusuna duygusal unsurların ve bir olay örgüsünün eklenmiş olmasıdır. İkinci grup romanlar ise kahramanların psikolojik yapılarını gözler önüne serer türdendir.

Birinci gruptaki romanlar için R. Wellek ve A. Warren, "Edebiyat ve Psikoloji" isimli yazılarında şu bilgileri aktarmıştır:

"Rodion Raskolnikov'un duyguları ve istekleri klinik psikoloji bilgisine sahip bir kişinin kaleminden çıkmışa benzemektedir..."

Conrad Aiken veya Waldo Frank gibi yazarlar Freud'un psiko-analiz teorisini tamamen bilinçli olarak eserlerinde kullanmışlardır."

Raskolnikov'un roman boyunca üç farklı duygu yapısını yaşadığını söyleyebiliriz. Birincisi Yahudi kız kardeşleri öldürdüğü ana kadar ki sefalet dünyası, ikincisi, kadınları öldürdükten sonra otel odasında geçirdiği gecelerce içine biraz daha girdiği var oluşçu felsefe ve en sonuna erdemin ve dürüstlüğün galip gelip işlediği cinayetleri itiraf etmesi.

İnsan tehlikeyi göze alarak kendi düşmanını kolayca öldürebilir. Düşmanımız ölünce, içimizde biriken kin de boşalmış olur. Daha doğrusu, bizi düşmanımızı öldürmeye götüren neden, içimizde biriken ve dayanılmaz olan kindir. Oysa Raskolnikov, tefeci kadını öldürecek kadar ondan büyük bir kötülük görmemiştir. İçinde yaşadığı zor ve bir yerde küçük düşürücü koşullar, para gereksinimi, kötülerin ortadan kaldırılarak iyi bir insanlığın kurulması düşüncesi, bu gencin kafasına iyice takılır. Nerdeyse bundan başka bir şeyi düşünmez olur. Yaşlı bir kadını öldürmekten, onun paralarını alıp gitmekten daha kolay ne vardır? Raskolnikov'un canı yaratılışlı olmaması, bu cinayetin işlenmesini duygu olarak zorlaştırır. Çünkü yaşama bir haydut, bir soyguncu olarak değil, bir öğrenci olarak başlamıştır. Öğrenci olmak, kafasını aydınlatmak, insanca duygularını geliştirmek, iyiye doğru eğilim göstermektir.

Ben ve Öteki Dostoyevski hakkında kitabı bulunan Henri Troyat, onun için şöyle bir tespitte bulunur: "*Dostoyevski, gökle yer arasında asılı kalmıştır. Hem gök, hem de yer tarafından etkilenmiştir.*" Bunu göze alarak "Suç ve Ceza"nın kahramanı Raskolnikov'un taşıdığı psikolojiye bir göz atalım:

Raskolnikov, her şeyden önce kendini sosyal hayattan soyutlamış bir gençtir. Fakülteyi terk etmiş, bir pansiyon odasında tek başına yaşamaya başlamıştır. İç dünyası dengesizliklerle doludur. Bir tarafta geleneksel Hıristiyanlık kültürüne, diğer tarafta Rusya'yı kasıp kavuran Avrupa kökenli felsefî ve siyasî (Sosyalist) düşüncelere sahiptir. Buradan yola çıkarak dengesiz bir ruha sahip olduğunu

söyleyebiliriz. Ayrıca sık sık nöbetler geçirmektedir ki, ruh sağlığı yanında beden sağlığı da iyi değildir. Dul bir kadın olan annesinin güçlükle gönderdiği parayla geçimini sürdürmekte, bunun yanında parasız kaldığı vakit, eşyalarını tefeci bir kadına rehin vererek ondan faizle borç para almaktadır. Genellikle vaktini bu pansiyon odasında geçirmekte, bazen günlerce dışarı çıkmamakta, zamanını düşünerek ve uyuyarak, bazen çıkıp dolaşarak geçirmektedir. İnsanları değerlendirirken, araya bir çizgi çeker Raskolnikov. Bir tarafta sıradan, basit insanlar vardır. Dünyevî olan her şeyi paylaşarak yaşamaya çalışan sıradan insanlar. Kendisi bu (kendi tarifiyle bir bit veya bir örümcek olan) insanlardan değildir. Çizginin diğer tarafında, üstün insanların arasında yer alır. Aykırı bir bakışa sahiptir, kalabalığın dışında, evrenin bir kenarında yapayalnızdır, ne ki bundan garip bir zevk de duyar. "Ben tek başıyım, onlar hep birlikte" demektedir. İşadamlarını, mevki sahiplerini, para kazanabilenleri inceleyip durmaktadır. Bu sağlam sınırlı kişilerin düşünceden tamamen yoksun kişiler olduğu kanaatindedir.(Troyat, 2004, s.268)

Grup üyelerimizden Ö-a2'nin Raskolnikov'un cinayeti işlemeden önceki ve cinayet sonrası dikkat çeken iç konuşmaların önemli noktalarını belirliyoruz.

Raskolnikov'un cinayet öncesi ve sonrası iç konuşmaları

Ö-a2, iç konuşma örneklerini belirlenmiş kalıpların, kabul edilmiş kuralların içinde, hayatın emrettiği yolda yürüyen bu insanların dünyasında her şey bellidir:

"Af edersiniz, başkaldırmak olanaksızdır. İki kere iki dört eder. Doğa size danışmaz; sizin isteklerinizle uğraşmaz, yasaklarının sizin hoşunuza gidip gitmediğine kafa yormaz. Onun için siz duvarı ve onun sonuçlarını olduğu gibi kabullenmek zorundasınız. Duvar bir duvardır." Şeklinde veriyor. İşte Raskolnikov, çizginin öte tarafından buna itiraz eder: "Ama ya ben, şu ya da bu nedenle bu yasalardan hoşlanmıyorsam? Doğanın ve aritmetiğin yasalarının bir işe yaramadığını düşünüyorsam? Bu duvarı yıkacak yeterli güçlerim olmadığına göre, onu alınımla parçalamayacağım elbette; ama bu bir taş duvardır ve benim de güçlerim yeterli değildir. Üstelik bu koca duvar, iki kere iki dört eder gibi, akılcı bir temel üzerine örülmüş diye, insanlara bir yatışma, küçük bir mutluluk sağlıyor diye onunla uzlaşmayacağım." Başka bir ifadeyle Raskolnikov, yasak bölgeye saldırmaktadır.(2004:269)

"Nasıl olurda benim yaptığım şey, bir suç olduğu için onlara bu denli tiksiniç görünür. Diyordu kendi kendine..."suç" sözcüğünün anlamı nedir? Benim bilincim yerinde. Hiç kuşku yok tasarlanmış bir cinayet işledim ben... Peki, yasaya tıpatıp uymak için başımı alınız ve bundan söz açmayalım artık..."

“İnsanlığa iyilik eden birçok kişi haklı görülmediler. Çünkü onlar kendi yollarında ayak diremişlerdi.” Diye söyleniyor Raskolnikov; kendisine gelince onun çürük yanı irade gücünden yoksun oluşudur. Yapı kafesi direnmekten vazgeçmiştir. İşte böylece direnemeyip teslim olmaya gitmeyi kendi kusuru olarak görüyordu. Bu yalandan bu kuşkulardan apansızın inanç doğacaktır. Evet, apansızın tıpkı bir kıvılcımın saman yığınınu tutuşturması gibi...

Bu konuyla ilgili kız kardeşi Dünya'nın, yukarıdaki soruya evet, cevabı vermesi Raskolnikov'u öyle şaşırtır ki aynen şöyle der: "Sonunda öyle ileri gideceksin ki Dünya, o çizgiyi aşmazsan mutsuz olacaksın, aşarsan belki daha mutsuz..." İşte burası, akıl ile vahyin tam orta noktasıdır. Bir insana böyle bir yardımı ancak din yaptırabilir ve Dünya dindar bir kızdır.(mağara dergisi, 2010, s.17)

Tartışma ve Sonuç

İç konuşmaların genç okurun sosyo-psikolojik durumuna etkisi

Duvarı aşıp öte tarafa geçmeye niyetlidir. Yani yaşadığı çatışma, insanlarla değil, aslında Tanrı ile arasında cereyan etmektedir. Sosyal hayatın kurallarını reddeden ve bu hayatı yaşayan sıradan insanları bir örümceğe benzeten Raskolnikov, onlardan biri olmadığını, üstün bir dehaya sahip olduğunu kendine ispatlamak için tefeci yaşlı kadını öldürmeye karar verir. Bu, onun diğer insanlarla arasında farklar bulunduğunu görmek için kendine seçtiği bir yoldur.

İnsanoğlunun en temel meşgalesi olan hürriyet (iradenin hürriyeti ve sınırları) problemini ağırlıklı olarak sorgulayan romanda, Raskolnikov'un, işlediği suçun temellerine inerek; öncelikle bunun, varlığını anlamlı kılma (özgürleştirme) ve meşrulaştırma problemi olduğunu kaydedelim. Her şeyden önce Raskolnikov, kendi içinde çift kişiliğe sahip bir karakterdir. Bu, Dostoyevski'nin hemen her roman kahramanında rastlanabilen bir durumdur. Raskolnikov, bir yandan iki insanı, kafasını baltayla yarıp öldürecek kadar katı ve cani, diğer yandan bir çocuğu kurtarmak için alevler içindeki bir eve gözünü kırpmadan girecek kadar şefkatli, arabanın altında ezilerek ölen Marmeladov'un karısına cenaze masraflarını karşılaması için cebindeki bütün parayı verecek kadar da merhametli bir karakterdir.

Burada genç okur yeniden ön plana çıkmakta, insanda bulunan melek ya da şeytan vasıflarından hangisini göstereceği ve geleceğine hangi düşüncenin yön vereceği sorusunu sormak durumunda kalmaktadır. Genç okur okuduğu “Suç ve Ceza” romanındaki başkahraman Raskolnikov’un hem aşırı derecede iyi biri ve hem de bir katil olan kimliklerinin hangisini örnek alacaktır? Bundan nasıl etkilenecektir? Bir etkilenme hangi boyutta kendini gösterecektir?

Burada kendi öğrencilik yıllarımdaki bir anımı anlatmak sanırım yerinde olacak;

Ev arkadaşım Mehmet Ali Kılıç, içerisinde “Suç ve Ceza” romanın da bulunduğu Dostoyevski serisini okuduğu bir süreçte örneğin “Yer Altından Notlar”, “Kumarbaz” “ Budala” v.s sürekli olarak Dostoyevski’nin işlediği roman atmosferine kendini o kadar kaptırmıştı ki; iştahı azalmış ve üst üste içtiği sigaralardan etkilenerek sağlığı bozulmuştu.

Mehmet Ali’yi ancak bir acil muayenesi ve bir iki ilaçla normale döndürdüğümüzü anımsıyorum. Bu kadarı bile yoğun bir Dostoyevski; Suç ve Ceza atmosferinin özellikle üniversite öğrencisi genç okur üzerindeki etkisi bakımından dikkat edilecek bir örnektir.

15 Haziran 2008 tarihli bir gazete haberinde:

“Suç ve Ceza’daki Raskolnikov’u örnek almış:

Son yılların en korkunç suç örgütünün lideri Çetin Acar’ın ‘Suç ve Ceza’ romanının kahramanı Raskolnikov’dan çok etkilendiği ortaya çıktı. Cinayetleri işlerken kendisini Raskolnikov’a benzeten Acar, çete elemanlarına da sık sık ondan bahsediyordu. Dostoyevski’nin ünlü romanının iyi niyetli ve fakir kahramanı maddi açıdan çok sıkışınca eşyalarını rehin bıraktığı yaşlı kadını öldürmüştü. Acar’ın sorgusunda da işlediği suçları Raskolnikov benzeri gerekçelere dayandırdığı öne sürüldü.”

Görülmektedir ki yaşamının kritik gelişme dönemindeki delikanlı okur, Dostoyevski romanlarından özellikle “Suç ve Ceza”daki Raskolnikov karakterinden derinden etkilenmektedir.

Çalışmada varılan en önemli noktanın Raskolnikov’un genç okur üzerindeki etkisinin kuşku götürmez bir gerçeği yansıttığıdır. Önemli olan bu etkinin onun insani ve merhametli tarafını temsil etmesi olduğu, Örneğin hasta bir arkadaşının yakını için cebindeki parayı sonuna kadar harcaması... Para sahibi olduğunda; ihtiyacı olan herkese yardım etme isteği gibi... Bunun övülmeye değer, özverili, erdemli davranış olduğu eğer ki içsel gel-gitler yaşayan başkahramanımızın sırf iyilik yapmak için kötülük yapabilme ihtimali, bu genç okurların da delikanlılıkları ve ruhsal gel-gitleri düşünüldüğünde dikkatle değerlendirilmelidir. İşte o zaman genç okura yüksek insani vasıflar kazandırabileceği de; cinayet işletebilecek kadar tehlikeli olabileceği de hatırdan tutulmalıdır.

Onun sosyo-psikolojik konumuna yakın duran her genç-öğrenci okur, yaşam içindeki değişken durumları da göz önüne alındığında; Raskolnikov gibi olmak, öyle görünmek, belki de onun gibi bir yaşam sürmek isteyecektir. Burada yine can alıcı

kıymet hükmümüzü koyalım ve genç okurlar Raskolnikov'un yaşayarak tecrübe ettiği, bir yaşam harcayarak, bir ömür vererek kazandığı hayat tecrübesini okuyarak, düşünerek, tahlil ederek; onun katil değil de maktul yönünü ve de iyi kalpli, her şeye rağmen merhametli tarafını örnek alarak; etkilenecekleri yönü kendilerinin belirlemeleri gerektiğidir.

Kaynakça

Camus, A. Çeviren, Günyol, V. Can Yayınları, İstanbul 2002.

Dostoyevski, F. M. Suç ve Ceza-1. Çeviren, Hasan Ali Ediz. M.E.B. Yayınları. Ankara 1964.

Dostoyevski, F. M. Suç ve Ceza-2. Çeviren, Hasan Ali Ediz. M.E.B. Yayınları. Ankara 1964.

Dostoyevski, F. M. Suç ve Ceza. Çeviren, Ergin Altay. İletişim Yayınları. İstanbul 2008.

Gide, A., Çeviren Gül, S. L&M Yayıncılık, İstanbul 2005.

Hackel, S. (1968). Raskolnikov through the Looking-Glass: Dostoevsky and Camus's "L'Etranger". Contemporary Literature, Vol. 9, No. 2 (Spring, 1968), pp. 189-209.

Konstantin, Fedin. "Gorki Aramızda" Türkçesi: Hüsen Portakal. Kavram Yayıncılık 1988.

Kurtoğlu, M. "Edebiyat ve "Hukuk"

(<http://www.tyb.org.tr/yazarlarimiz/mehmet-kurtoglu/5736-edebiyat-ve-hukuk.html>)

Özkan, D. "Realist romandan postmodern romana: roman kahramanının zaman ve mekandaki konumu" 8/8 Summer 2013, p. 1027-1039, Ankara 2013.

Özdemir, E. "Suç ve Ceza arasında Raskolnikov

(<http://www.magaradergisi.com/edebiyat/285-suc-ve-ceza-arasinda-raskolnikov>)

Öztürk, E. haberi

<http://www.haber7.com/guncel/haber/325986-zengin-yasliya-devlet-korumasi>

Troyat, H. Dostoyevski, Çeviren Leyla Gürsel. İletişim Yayınları, İstanbul 2004.

Yalsızuçanlar, S. "Psikolojik Roman", Hece Yayınları (Türk Romanı Özel Sayısı), sayı 65-66-67, Mayıs-Haziran-Temmuz 2002